

**ANGLICYZMY JAKO KOMPONENTY FRAZEOLOGIZMÓW
W ROSYJSKIM JĘZYKU MŁODZIEŻOWYM**
**АНГЛИЦИЗМЫ КАК КОМПОНЕНТЫ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ
В РУССКОМ МОЛОДЕЖНОМ СЛЕНГЕ**
**ENGLISH BORROWINGS AS COMPONENTS OF IDIOMS
IN RUSSIAN YOUTH SLANG**

Katarzyna Kubecka

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań — Polska,
katkub@amu.edu.pl

Abstract: The article is devoted to English borrowings as components of idioms in Russian youth slang. English borrowings are treated by young Russian language users as 'a base' for various combinations of English and Russian words in creating various creative neologisms and innovative modifications of existing idioms in Russian. The variations are aimed at emotions and humour — the essential elements of youth slang. The use of English borrowings in Russian idioms also show their complete assimilation in the recipient language.

Słowa kluczowe: anglicyzmy, zabawa językowa, humor, modyfikacja, innowacje frazeologiczne.

Ключевые слова: англицизмы, игра, юмор, модификация, фразеологическая инновация.

Keywords: English borrowings, play, humour, modifications, phraseological innovations.

Ciekawymi formacjami językowymi są frazeologizmy. Są to „nieciągłe połączenia wyrazów, w jakimś stopniu nieregularne i utrwalone społecznie”¹. Rozwijają się one w języku młodzieżowym nadzwyczaj aktywnie. Można to wyjaśnić potrzebą wyrażenia emocjonalnego stosunku młodych użytkowników języka do nazywanych przedmiotów i sytuacji. W swoich wypowiedziach korzystają oni najczęściej z klasycznego zasobu rosyjskich frazeologizmów. Niejednokrotnie modyfikują te konstrukcje, czyniąc je punktem wyjścia do zabawy językowej — istotnej cechy języka młodzieżowego. Wiele pomysłów na tworzenie innowacji frazeologicznych podsuwają lawinowo napływające do języka rosyjskiego zapożyczenia z języka angielskiego.

¹ A. M. Lewicki, *Studia z teorii frazeologii*, Łask 2003, s. 158; zob. też: A. M. Lewicki, A. Pajdzińska, *Frazeologia*, [w:] *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin 2001.

Tematyce stosowania anglicyzmów jako komponentów frazeologizmów w języku rosyjskim poświęcone są nieliczne publikacje. Przytoczyć tu warto pracę I. O Naumowej² oraz T. G. Nikitiny³.

W niniejszym artykule przyjrzymy się jak angielskie wyrazy wpływają na frazeologizmy występujące w rosyjskim języku młodzieżowym. Badana grupa frazeologizmów została wyekscerpowana ze słownika slangu młodzieżowego *Молодежный сленг: толковый словарь* N. G. Nikitiny⁴.

W języku młodzieżowym mnóstwo jest zwrotów frazeologicznych (frazeologizmów). Ze względu na funkcje, jakie pełnią one w wypowiedziach, możemy wśród nich wyróżnić:

1. *З в р о т ы*, w których podstawowym członem jest czasownik. Jest to liczna grupa formacji. Przytoczmy przykłady: *бытьонлайн* 'być w kontakcie, podtrzymywać kontakty z kimś' (ang. online), *взбрестиивхэд* 'przyjść, strzelić, wpaść do głowy' (ang. head), *гнатькрай* 'płakać, szlochać' (ang. to cry), *делатьдэнс* 'tańczyć' (ang. dance), *жать, топтать* *батоны* 'pracować z klawiaturą, pracować z myszką komputerową' (ang. button), *житьнааске* 'żyć z żebractwa, nigdzie nie pracując' (ang. to ask), *забитьмитинг* 'umówić się na spotkanie' (ang. meeting), *таскзакилать* 'przerwać wypełnienie zadania' (ang. kill, task), *игратьнавиниле* 'wykorzystywać płyty winylowe jako nośniki muzyczne w pracy didżeja' (ang. vinyl 'płyta winylowa'), *игратьнасиди (насидюках)* 'wykorzystywać płyty CD jako nośniki muzyczne w pracy didżeja' (CD), *игратьсбучка* 'wykorzystywać notebook przy przegrywaniu kompozycji muzycznych (ang. notebook), *крэза (крэйза) катит (покатила)* 'zwariować, oszaleć' (ang. crazy), *кидать (бросать, делать) бомбы* 'wykonać rysunek w technice graffiti' (ang. bomb), *кинутьмук* 'spojrzeć, rzucić spojrzenie' (ang. look), *кликнутьбатон* 'naciśnąć klawisz' (ang. click, button), *крутить (колбасить) брейк* 'wykonywać taniec break-dance w różnych pozycjach akrobatycznych (ang. break-dance), *крэзуловить* 'odczuwać ogromne zadowolenie, pasjonować się czymś, entuzjazmować' (ang. crazy), *открытьайзы* 'uświadomić coś komuś' (ang. eyes), *плюхнутьсянакею* 'naciśnąć klawisz na klawiaturze komputera' (ang. keyboard), *пообцатьсяследиХэмп* 'palić marihuanę' (ang. hemp), *приколотьсякдринку* 'wypić alkohol' (ang. drink), *продавитьток* 'powiedzieć coś w języku obcym, udając cudzoziemca' (ang. talk), *совершитьдаблопосещение* 'skorzystać z toalety' (ang. double), *страйкнутьпимпу* 'naciśnąć klawisz Reset i wy-

² И. О Наумова, *Фразеологические общности англицистского и русского языков (в контексте языковой конвергенции)*, Харьков 2012.

³ Т. Г. Никитина, *Современный молодежный лексикон в лингвокультурологическом и лексикографическом аспектах*, Псков 2012.

⁴ Т. Г. Никитина, *Молодежныйсленг: толковый словарь*, Москва 2009.

czyścić pamięć operacyjną komputera, zresetować komputer, uruchomić go ponownie' (ang. strike), *сидетьнадринче* 'pić bez przerwy alkohol' (ang. drink), *тискатьклаву* 'naciskać na klawisz' (клавиатура < ang. keyboard), *уйтивдаун* 'pogrążyć się w depresji' (ang. down).

2. W y r a ż e n i a, w których nie ma czasownika, a ich ośrodkiem jest rzeczownik, rzadziej przymiotnik, np.: *голубой (синий) зуб* 'urządzenie do przekazywania danych Bluetooth' (ang. Bluetooth), *ноупроблемз* 'wszystko w porządku, bez problemów' (ang. no problems), *тяжелый-драйв* 'twardy dysk' (ang. hard drive), *хаеваяденситина* 'duża gęstość zapisu na płycie' (ang. high density).

Angielskie frazeologizmy, pojawiwszy się na gruncie rosyjskim, podlegają następującym procesom⁵:

1. zapożyczenia angielskiego wyrażenia bez tłumaczenia: *гоухоум* 'iść do domu' (ang. go home), *гудбай* 'do widzenia' (ang. goodbye), *ноупроблемз* 'nie mam sprawy, żaden problem' (ang. no problems), *таскзаклять* (ang. to killtask), *хаеваяденситина* (ang. high density), *хайтайм* 'najwyższy czas' (ang. high time);

2. kalka językowa: *рукатвердая* 'processorStrongArm' (ang. strongarm), *голубой (синий) зуб* (ang. blue + tooth), *ломкачасов* 'wykonanie polecenia breakwatch' (ang. breakwatch), *окошкимелкомягие, стекляшкимелкомягие* 'system operacyjny MS Windows' (ang. Microsoft Windows), *белаяпудра* 'kokaina' (ang. whitepowder), *черный (коричневый) сахар* 'heroina' (ang. brownsugar);

3. półkalka: *тяжелыйдрайв* 'twardy dysk' (ang. hard drive), *вполномрайте* 'w porządku' (ang. allright), *полныйбезандестенд* 'o niedomyślnym człowieku, który czegoś nie rozumie lub o sytuacji nierozumienia czegoś' (ang. understand), *вериклево* 'bardzo dobrze' (ang. verygood), *сдаватьонлайн* (ang. online), *белаяледи* 'heroina' (ang. white lady); wyrażenie *безкайфанетлайфа* 'nie ma życia bez przyjemności' może być traktowane za pomysłową przeróbkę rosyjskiego wyrażenia *плохожить-безудовольствия* (ang. life 'życie');

4. fonetyczne zniekształcenie (naśladowanie angielskich dźwięków): *горельедрова, корольдров, корельскиедрова* 'program graficzny Corel Draw' (ang. Corel Draw), *доснафигатор* (Dos Navigator), *инвалиддевица* 'o czymś kiepskim, niskogatunkowym' (ang. invaliddevice), *миссСага* 'wiadomość' (ang. message), *нотебук* 'notebook' (ang. notebook).

Emocjonalny ton frazeologizmów uzyskiwany jest dzięki wykorzystaniu rozmaitych zabiegów językowych. Jednym z nich jest połączenie rosyjskiego czasownika ze zrusyfikowaną formą angielskiej pożyczki. W rezultacie zestawienia wyrazów pochodzących z dwóch różnych

⁵ Podział ustalony na podstawie autorskiej analizy badanego materiału językowego.

języków powstają liczne pomysłowe innowacje frazeologiczne, np. *гнатькрай* (ros. *гнать* + *край* ← ang. *cry*), *делатьдэнс* (ros. *делать* + *дэнс* ← ang. *dance*), *житьнааске* (ros. *жить* + *аск* ← ang. *ask*), *крэзакатит* (*крэза* ← ang. *crazy* + ros. *катить*), *кинутьлук* (ros. *кинуть* + *лук* ← ang. *look*), *крутитьбрейк* (ros. *крутить* + *брейк* ← ang. *break-dance*), *крэзуловить* (*крэза* ← ang. *crazy* + ros. *ловить*), *плюхнутьсянакею* (ros. *плюхнуться* + *кея* ← ang. *keyboard*), *приколотьсякдринку* (ros. *приколоться* + *дринк* ← ang. *drink*), *продавитьток* (ros. *продавить* + *ток* ← ang. *talk*), *сидетьнадринче* (*сидеть* + *дринч* ← ang. *drink*). Niektóre frazeologizmy mogą występować jako eufemizmy, np. *файлынесошлись* (*file*) 'nie rozumieć czegoś, bardzo się czemuś dziwić'.

Ciekawe jest połączenie rosyjskiego wyrazu z angielskim zapożyczeniem, przetłumaczonym na język rosyjski, np. *горбатые (месявые) форточки* 'system operacyjny MS Windows for Workgroups'. W innym żartobliwym określeniu tego systemu — *колхозныефорточки* — symbolem wspólnej, zespołowej pracy (ang. *workgroup* 'grupa robocza') stał się *колхоз*.

Niektóre zmodyfikowane anglicyzmy są homonimami rosyjskich wyrazów. Przez skojarzenie ich z rosyjskimi rzeczownikami nabierają one żartobliwego, wręcz absurdalnego, charakteru, wpływając na zabarwienie wypowiedzi. Na przykład humor we frazeologizmach *писать (бросать, кидать) мылом* 'przesłać coś emailem' oraz *уйтиивмыло* 'przejsć do kontaktu emailowego w trakcie konferencji' uzyskany został w rezultacie skojarzenia wyrazu angielskiego *email* z rosyjskim wyrazem *мыло*. Na podobnej zasadzie funkcjonują formacje *жать (топтать) батоны* 'pracować z klawiaturą, pracować z myszką komputerową', *кликнутьбатон* 'nacisnąć klawisz' (ang. *button* 'klawisz').

Kolejnym zabiegiem językowym jest zamiana jednego z komponentów 'starego' zwrotu frazeologicznego angielskim wyrazem, np.: *открытьайзы* (← *открытьглаза*) 'otworzyć komuś oczy na coś', *разутьайзы, разуйайзы* (← *разутьглаза, разуйглаза*) wulg. 'przyjrzyj się, ślepy jesteś? Gdzie masz oczy?'⁶ (*айзы* ← *eyes* ← *глаза*), *взбрестивхэд* (← *взбрестивголову*) 'przyjsć (strzelić, wpaść) do głowy' (*хэд* ← *head* ← *голова*), *забитьмитинг* (← *забитьстрелку*) 'umówić się na spotkanie' (*митинг* ← *meeting* ← *стрелка*), *толкатьспичь* (← *толкатьречь*) 'wypowiadać się, wygłaszać przemówienie' (*спичь* ← *speech* ← *речь*), *кинутьлук* (← *кинутьвзгляд*) 'popatrzeć, rzucić spojrzenie na kogoś, rzucić wzrokiem' (*лук* ← *look* ← *взгляд*), *вполномрайте* (← *вполномпорядке*) 'w całkowitym porządku' (*райт* ← *right* ← *порядок*), *картриджабьелся* 'o dziwnym zachowaniu człowieka, który zachowuje się

⁶ S. Karolak, *Słownik frazeologiczny rosyjsko-polski*, Warszawa 1998, s. 945.

tak, jakby zwariował' (← [словно, будто] *беленьобъелся* 'jakby się blekotu objadł'). Rosyjski wulgarny frazeologizm *идивзадницу*, w rezultacie „zamiany” rosyjskiego wyrazu *задница* angielskim *бэксайд* nabiera eufemistycznego charakteru: *идивбэксайд* 'żądanie dania komuś spokoju, zostawienia w spokoju' (*бэксайд* ← *backside* ← *задница*). Niektóre „stare” zwroty frazeologiczne, w rezultacie takiej „zamiany”, wywołanej skojarzeniem z angielskim wyrazem, nabierają całkowicie innego znaczenia, np. *послатьпофаксу* (ang. wulg. *tofuck*), 'zakłąć pod czyimś adresem, niegrzecznie komuś czegoś odmówić' (← *послать по почте*).

Szczególny ładunek emocjonalny posiadają w sobie frazeologizmy, których oba człony są angielskimi wyrazami. Jednym z przykładów jest frazeologizm *дискотформатировать*, który jest profesjonalnym terminem zaczerpniętym ze słownictwa komputerowego (ang. *to format disk* 'sformatować dysk'). W języku młodzieżowym zmienia on swoje znaczenie i nabiera bardziej emocjonalnego charakteru, stając się formą pogrożki i oznacza 'zbić kogoś'. Inną ilustracją jest frazeologizm *пофейсуйкейсом* 'pogrożka', którego wyrazistość uzyskana została w rezultacie współbrzmienia angielskich wyrazów (*case* i *face*).

Jeden z analizowanych frazeologizmów utworzono w rezultacie połączenia rosyjskiego przymiotnika *полный* z angielskim czasownikiem *to understand*, poprzedzonym rosyjskim prefiksem *без-*. W rezultacie takiej kombinacji został utworzony frazeologizm *полныйбезандестенд* 'sytuacja niezrozumienia czegoś' (ang. *understand* 'rozumieć').

Innym neologicznym frazeologizmem jest formacja hybrydalna *совершатдаблопосещение* 'korzystać z toalety', która powstała z połączenia pierwszej litery angielskiego skrótowca *WC*, czytanej zgodnie z zasadami angielskiej wymowy tej litery (ang. *w* – czyt. *dablju*), z rosyjskim czasownikiem *посещение* 'odwiedzenie'. Oba człony zostały spojne interfiksem *-o*. Nazwę czynności pójścia do toalety utworzono za pomocą czasownika *совершить* poprzedzającego rosyjski rzeczownik (*совершитьдаблопосещение*).

W naszym materiale faktograficznym znalazły się innowacje frazeologiczne utworzone z rosyjskich wyrazów, które jednak w języku rosyjskim w danym połączeniu nie funkcjonują jako frazeologizmy. Pomysł utworzenia tych formacji mogło nasunąć podobieństwo fonetyczne (np. ang. *delete* → *дело*) lub rezultat tłumaczenia angielskich pożyczek (ang. *windows* → *форточки*). Zilustrować powyższy fakt możemy następującymi przykładami: *заниматьсяделом* 'usuwać plik poleceniem *delete*', *стучатьфорточками* 'pracować z *MS Windows*'.

W analizowanych frazeologizmach możemy wyróżnić następujące grupy tematyczne: *n a z w y c z y n n o ś c i*: *бытьонлайн, взбрестивхэд, открытъайзы, гнатькрай, житьнааске, забитьмитинг, делатьдэнс, си-*

детьнадринче, кинутьлук, крезуловить, продавитьток, совершитьдабло-посещение; słowniktwo komputerowe: кликнутьбатон, жать (топтать) батоны, плюхнутьсянакею, страйкнутьипмпу, тискать-клаву, давитьнаклаву, жмакатьипмпы, закилятьтаск, заниматьсяделом, работатъиз-подвинды, стучатьфорточками, форточкимелкомягие, шаритьбазу, голубой (синий) зуб, хаеваяденситина, доснафигатор, тяжелый-драйв; słowniktwo muzyczne: игратьнавиниле, игратьнасиду, игратьсбука, słowniktwo танечные: крутить (колбасить) брейк; słowniktwo graffiti: кидатьбомбы и inne wyrażenia: гоухоум, хайтайм, гудбай, ноупроблемс, вполномрайте, идтивбэксайд.

Jak zatem widać z przeprowadzonej analizy, frazeologizmy stanowią nieodłączny element języka młodzieżowego. Poprzez rozmaite zabiegi językowe łączące komponenty języka rosyjskiego i angielskiego, lub modyfikujące istniejące już w języku frazeologizmy, młodzi ludzie starają się wywołać w swoich odbiorcach pozytywne reakcje i zaskoczyć ich pomysłem „przetworzoną”, nacechowaną emocjonalnie innowacją frazeologiczną. Pojawienie się i aktywne występowanie angielskich pożyczek we frazeologizmach świadczy również o pełnej adaptacji zapożyczonych jednostek w języku rosyjskim.

Bibliografia

- Karolak S., *Słownik frazeologiczny rosyjsko-polski*, Warszawa 1998.
 Lewicki A. M., *Studia z teorii frazeologii*, Łask 2003.
 Lewicki A. M., Pajdzińska A., *Frazeologia*, [w:] *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin 2001.
 Наумова И. О., *Фраzeологические общности англицистского и русского языков (в контексте языковой конвергенции)*, Харьков 2012.
 Никитина Т. Г., *Молодежный сленг: толковый словарь*, Москва 2009.
 Никитина Т. Г., *Современный молодежный лексикон в лингвокультурологическом и лексикографическом аспектах*, Псков 2012.